

HZ. PEYGAMBER'İN DEVLET BAŞKANLIĞI VE İNSAN SEVGİSİ

Yrd. Doç. Dr. Mehmet Nuri GÜLER*

Giriş

“*Hz. Peygamber’in Devlet Başkanlığı ve İnsan Sevgisi*” konulu tebliğimde, **لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ** “Ey İnananlar! Andolsun ki, sizin için, Allah’ın Resûlü’nde güzel bir örnek vardır.”¹ âyeti bağlamında, Hz. Peygamber’in, “*Devlet Başkanlığı*” örnekliliğini ve bu örneklilikte görülen “*İnsan Sevgisi*” ni sunmaya çalışacağım.

Konuyu çözümlenmede metodum, Hz. Muhammed’in peygamberlik hal tercümesine (biyografi’sine) ait kronolojisini izleyip, vahiyi tebliğindeki değişiklikleri, Psikoloji, Sosyoloji, Siyâset ve Hukuk Bilimleri’ndeki bilgilere göre anlamlandırmak olacaktır.

Sunumumda, Hz. Muhammed’in peygamberlik hal tercümesi kronoloji’sine bağlı kalarak, önce oluşturduğu Mü’min Toplumu ve Sevgi Ortamını açıklayacağım. Arkasından, Hz. Peygamber’in vahyin müeyyidesini (yaptırımını) teşkil ederken nasıl Devlet Başkanı olarak ortaya çıktığını anlatacağım. Sonunda, insan sevgisinin kendini gösterdiği, Hz. Peygamber’in Devlet Başkanlığı’nı yürütmeye gözettiği ilkeleri kısa ayrıntılarla sıralayacağım. Konuşmamı, konu ile ilgili vardığım yargıyı belirterek tamamlayacağım.

Bu tebliğimde sunacağım bilgiler, belki çoklarınız için yeni bilgiler olmayacaktır; ancak, bu bilgileri, tebliğ konumun göre sıralayıp, zihinlerde

* Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İslâm Hukuku Öğretim Üyesi

¹ 33 el-‘Ahzâb, 21.

oluşturacağım görüntüler yeni olacaktır. İnşallah, bu görüntülerle bazı problemleri çözüme kavuşturma imkânı elde edilir.

Şimdi, tebliğ konuma geçiyor, Mü'min Toplumu ve Sevgi Ortamı kısmını Mü'min Toplumu'dan başlayarak anlatıyorum:

I. MÜ'MİN TOPLUMU VE SEVGİ ORTAMI

A. MÜ'MİN (GÜVENCELİ) TOPLUM

Bundan yaklaşık 1400 sene önce, 610 yılının Ramazan ayında Hz. Muhammed, kırk yaşındayken, Peygamber olarak görevlendirildi. Kendisine, vahiyler gelmeye başladı¹.

Başlangıçta, Mekkelileri, gelecekte çetin bir azabın varlığı ile korkutması isteniyordu. O da bunu, Mekkelilere bildiriyordu ve onlara, şöyle söylüyordu:

فَأَنبِئْ نَذِيرٌ لِّكُمْ بَيْنَ يَدَيْ عَذَابٍ شَدِيدٍ

Türkçesi ile; “Şüphesiz ben, sizi gelecekte çetin bir azabın varlığı ile uyarıyorum.”²

Sonra, bu azâbın niteliğini, “ateş” olarak açıklıyor ve onları bu ateşten kurtarmaya çağırıyordu.

يَا مَعْشَرَ قُرَيْشٍ أَنْقَذُوا أَنْفُسَكُمْ مِنَ النَّارِ

Yani, “Ey Kureyş topluluğu, kendinizi ateşten kurtarınız!”³

Psikoloji Bilimi'nde, insanları diğer varlıklardan ayırt eden yegane özelliğin “gelecek kaygısı” olduğu bildirilmektedir.⁴ İşte vahiy, bu şekilde gelecek kaygısı üzerinde durmaktadır. Hz. Muhammed'in çağrısıyla, bu

¹ Muhammed b. İshâk b. Yesâr (ö. 151 h./768 m.), **Siretu'bnu İshâk**, Tah. : Muhammed Hamidullah, Konya 1981, s. 109-110; Ebû Muhammed Abdulmelik İbn Hişâm el-Ma'âfirî (ö. 213 h./828 m.), **es-Siretu'n-Nebeviyye**, Cilt I, Takdîm: Taha Abdurra'uf Sa'd, Dâru'l-Cil, Beyrût 1987, s. 219-221.

² Ebû'l-Fidâ' İsmâil b. Kesîr (ö. 747 h./1372 m.), **es-Siretu'n-Nebeviyye**, Cilt I, Tah. : Mustafa Abdulvahid, Dâru'l-Ma'rife, Beyrût 1971, s. 456.

Aynı anlamda benzer âyet vardır. Bakınız: “O yalnız, çetin bir azâbın öncesinde sizi uyarmaktadır” (34 **Sebâ'**, 46 : (**إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ لِّكُمْ بَيْنَ يَدَيْ عَذَابٍ شَدِيدٍ**)

³ İbn Kesîr, **es-Siretu'n-Nebeviyye**, c. I, s. 456.

⁴ Feriha Baymur, **Genel Psikoloji**, İstanbul 1985, s. 66

kaygı “ateş korkusu”na dönüşmektedir.¹ Bunun üzerine, bu korkuyu gidermek için, Hz. Peygamber’e başvurulmaktadır.

Hız. Peygamber, bu başvurularda, ateş korkusunun ancak, Allah'tan başka ilâh yoktur demekle, güvene çevrilebileceğini bildiriyordu ve onlara şöyle diyordu:

يا أيها الناس قولوا لا إله إلا الله تفلحوا

“Ey insanlar! Lâ ilâbe illâ Allah deyin, kurtulursunuz.”²

Bu çözümde, “insanların kendilerini yönetmeyi, Allah'a bırakmaları” vardır. Sonraları, bu çözümde, başka şartlar da istenmeye başlanmıştır. Bunları, Hz. Muhammed, şöyle sıralayarak açıklamaktadır:

“Ey falânın oğulları, ben size gönderilmiş peygamberim. Sizce, Allah'a kulluk etmenizi, O'na biç bir şeyi ortak koşmamanızı, putlara kulluk etmekten vazgeçmenizi, bana güvenmenizi, beni doğrulamamızı ve gönderildiğim şeyi Allah'tan bildirmemi tamamlayana kadar da beni korumanızı, istiyorum.”³

Bu şartlarla öneri kabul edildiğinde, kazanç, Dünya ve Âhret iyiliği olacaktır. Bunu, Hz. Peygamber şu anlatımında bildiriyordu:

“Ey Abdulmuttalib oğulları, vallahi ben, kavmine benim getirdiğimden daha üstününü getiren bir Arap gencini, gerçekten bilmiyorum. Şüphesiz, ben size...Dünya ve Âhret iyiliğini getirdim. Sizleri buna çağırmamı, Allah bana emretti. Siz de, bunda bana yardım edeceksiniz.”⁴

Böylece, gelecek tasası çeken ve güvenliğini sağlamak isteyen insanlar, Hz. Muhammed'in bildirdiği ateş karşısında korkularını güvene çevirmek için, kişisel yönetimlerini Allah'a devrettiler. Bu şekilde, Allah

¹ “Kaygı”nın “korku”ya dönüşmesi ile ilgili olarak bakınız: Pierre Mannoni, **Korku**, çev. Işın Gürbüz, İletişim Yayınları, Yer Yok, Tarih Yok, s. 37.

² İbn Kesîr, **es-Sîretu'n-Nebeviyye**, c. I, s. 456.

³ İbn Hişâm, **es-Sîretu'n-Nebeviyye**, c. II, s. 50:

وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقِفُ عَلَى مَنَازِلِ الْقَبَائِلِ مِنَ الْعَرَبِ ، فَيَقُولُ يَا بَنِي فُلَانٍ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ يَا مَعْرُكُمُ أَنْ تَعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا ، وَأَنْ تَخْلَعُوا مَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِهِ مِنْ هَذِهِ الْأَنْدَادِ وَأَنْ تُؤْمِنُوا بِي ، وَتَصَدَّقُوا بِي ، وَتَتَّبِعُونِي ، حَتَّى أُبَيِّنَ عَنِ اللَّهِ مَا بَعَثَنِي بِهِ

⁴ İbn Kesîr, **es-Sîretu'n-Nebeviyye**, c. I, s. 458-459:

ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " يَا بَنِي عَيْدِ الْمُطَلِّبِ إِنِّي وَاللَّهِ مَا أَعْلَمُ شَابِيًا مِنَ الْعَرَبِ جَاءَ قَوْمَهُ بِأَفْضَلِ مِمَّا جَنَّتْكُمْ بِهِ، إِنِّي قَدْ جَنَّتْكُمْ ... بِخَيْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، وَقَدْ أَمَرَنِي اللَّهُ أَنْ أَدْعُوَكُمْ إِلَيْهِ، فَأَيْكُمْ يُوَازِرُنِي عَلَى هَذَا " .

ile, ateşten korunmayı seçtiler. Bu bakımdan, her birine “*mu'min bi'llâh*”, ya da kısaca “*mu'min*” denildi. Bunun anlamı, *ateşe karşı Allah garantili (güvenceli) kimse* demektir. İşte, bunların bir araya gelmesiyle, “*Mu'min Toplumu*”, yani “*Güvenceli Toplum*” oluştu. Çünkü, Sosyoloji Bilimi'nde, sistemci akıma göre, bir sonucu elde etmek (yani bir amaç) için bir araya gelip sosyal ilişkilerde bulunan kimseler bütünü, “toplum” olarak adlandırılmaktadır¹.

Bu toplum, Kur'an-ı Kerîm de, “*Kavmun Yu'minûn*”, قَوْمٌ يُؤْمِنُونَ² diye anılmaktadır. Tefsirlerde, “*Kavmun Yu'minûn*”, قَوْمٌ يُؤْمِنُونَ için çok açıklamalar vardır. Et-Taberî (ö. 310 h./923 m.) ve Er-Razi (ö. 606 h./1209 m.)'nin şu tefsirleri örnek olarak yeterlidir:

Et-Taberî, *Kavmun Yu'minûn*'u şöyle açıklamaktadır: “*Kur'an'ı, yani ondaki Allah'ın emri, nehyi, haberleri, va'di ve va'dini gerçek bulup, kendilerini onun ile sapıklıktan kurtararak, doğru yola giren toplum.*”³

Er-Razi, o da şöyle demektedir: “*Kavmun Yu'minûn'dan, şüphesiz, Kur'an ile doğru yolu bulan kimseler kastedilmektedir.*”⁴

Medîne'de, Mekkeli bu Güvenceli Topluma, Ensâr da katılınca, bu birleşik topluma “*Umm*”, yani Ümmet denildi⁵. Kur'an-ı Kerîm'de de, “*Umm*” adına çokca yer verilmektedir⁶.

B. SEVGİ ORTAMI

Allah ile, ateşten korunma sonucunu elde etmek için bir araya gelen bu insanlar, artık bir yığın olmaktan öte, ne istediklerini bilen, yani

¹ Enver Özkalp, *Sosyolojiye Giriş*, Eskişehir 1990, s. 61-67.

² 7 el-A'râf, 52, 188.

³ Muhammed b. Cerir Et-Taberî (ö. 310 h./923 m.), *Tefsiru't-Taberî (:Câmiu'l-Beyân an Te'vili'l-Kur'ân)*, el-Mektebetu's-Şâmil, el-İsdâru's-Sânî, Cild XII, s. 477:

قَوْمٌ يَصْدُقُونَ بِالْقُرْآنِ، وَبِمَا فِيهِ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ وَنَهْيِهِ، وَأَخْبَارِهِ، وَوَعْدِهِ وَوَعِيدِهِ، فَيَنْقُذُهُمْ بِهِ مِنَ الضَّلَالَةِ إِلَى الْهَدْيِ

⁴ Fahrüddîn Er-Râzî (ö. 606 h./1209 m.), *Tefsiru'r-Râzî (:Mefâtihu'l-Gayb)*, el-Mektebetu's-Şâmil, el-İsdâru's-Sânî, Cild VII, s. 108:

وَالْمُرَادُ أَنَّهُمْ هُمُ الَّذِينَ اهْتَدَوْا بِالْقُرْآنِ

⁵ İbn Hişâm, *es-Siretu'n-Nebeviyye*, c. II, s. 106.

⁶ Kur'an'da 49 kere “*umme*” kullanılmaktadır. Geniş bilgi için bakınız: Muhammed Fuâd Abdalbâkî, *el-Mu'cemu'l-Mufehres li'l-Elfâzi'l-Kur'âni'l-Kerim*, Çağrı Yayınları, İstanbul, Tarih Yok, s. 80.

Güvenceli Toplum bilinçli insanlardır. Güvenceli Toplum, özel çıkarları, Allah ile ateşten korunma olan insanlarca, yani aynı çıkarlı insanlarca gerçekleşince, aralarında çıkar birliği olduğundan, bu toplumda çıkar farklılığından oluşan çatışmalar da görülmez. Barış içinde yaşanır. Bireyler bir birlerine sevgiyle yaklaşırlar. Çünkü, **sevmek**, insanın bir kimseye, ya da bir şeye yakın ilgi ve bağlılık göstermesidir¹.

Sevgi yoksa, korku devam eder, güven gerçekleşmez². O halde, İmân Toplumu'nun varlığını devam ettirebilmesi için bu bağ, yani sevgi gereklidir. Buna göre, **Güvenceli Toplum**, bireyleri için aynı zamanda bir **Sevgi Ortamı** olmaktadır.

İşte, İmân Toplumu'nda bireylerin, yani ateşe karşı Allah garantili (güvenceli) kimselerin ilişki temelini sevgi olduğu ve bu sevginin de güvenceden kaynaklandığı, Hz. Peygamber tarafından şöyle açıklanmıştır³:

والحب في الله والبغض في الله من الإيمان.

“Allah için sevmek ve Allah için sevmemek îmândandır.” Yani, bu sevmek ve sevmeme güvenceden, Allah'tan kaynaklanmakta, diğer bir deyişle Allah ile güvenceli olmaktan oluşmaktadır.

لا يؤمن أحدكم حتى يحب لأخيه ما يحب لنفسه.

“Hiç biriniz, kendisi için sevdiğini, kardeşi için de sevmedikçe îmân etmiş olamaz.” Yani, kendisi için güvence gerçekleştirmez.

لا يؤمن أحدكم حتى أكون أحب إليه من والده وولده والناس أجمعين.

“Hiç biriniz, ben ona babasından, oğlundan ve bütün insanlardan daha sevgili olmadıkça iman etmiş olmaz.” Yani, güvenceli sayılamaz.

Bu şekilde, Sevgi Ortamı'nı açıkladıktan sonra, şimdi size, vahyin yönlendirmesine göre Hz. Peygamber'in, önce Devlet Başkanı oluşunu, sonra da, bu Devlet Başkanlığı'nı ortaya koyarken, insan sevgisini

¹ Türk Dil Kurumu, **Türkçe Sözlük**, 10. Baskı, Ankara 2005, s. 1742-1743.

² Feriha Baymur, **Genel Psikoloji**, s. 67-68; Pierre Mannoni, **Korku**, s. 46-48.

³ El-Buhârî, **Kitâbu'l-İmân**. Hadisler ve açıklaması hakkında geniş bilgi için bakınız: Zeynuddin b Ahmed ez-Zebidî, **Sahîh-i Buhârî Muhtasarı Tecid-i Sarîh Tercemesi**, Cilt I, Trc. : Ahmed Naim, Ankara 1979, s. 30-33.

gerçekleştiren vahyin belirlediği ilkeleri anlatmaya geçebilirim:

II. HZ. PEYGAMBER'İN DEVLET BAŞKANI OLUŞU

Hiz. Muhammed'in peygamberlik hal tercümesine (biyografi'sine) ait kronoloji izlendiğinde, vahyi tebliğinde görülen değişiklikler, devletle ilgili doktrinlerdeki açıklamalara göre anlamlandırıldığında, Hiz. Peygamber'in Devlet Başkanlığı'nın, Mekke'de ortaya çıktığı görülür.

Bu devlet başkanlığı, Mekke'deki İmân Toplumu'nda, ya da diğer deyimle Güvenceli Toplum'da, birleşmenin temeli olan imana, başka bir deyişle güvenceli olmaya karşı olan hareketleri cezalandırma isteklerini Hiz. Peygamber düzenlerken, bizzât kendisinde oluşmaktadır.

Bilindiği gibi, Hiz. Muhammed, “*Kalk ve uyar*”¹ emri ile, peygamber olarak görevlendirildikten üç sene sonra tebliğini (çağrısını) açıkça yapmaya başladı ve bu aşamada çağrısını şöyle yapıyordu: “*Lâ ilâhe illallah, deyin kurtuluşa erersiniz.*” Bu tebliğ (çağrı) faaliyeti sonunda, Mekke'liler ikiye ayrıldı: Hiz. Peygamber'e tâbi olanlar ve ona karşı olanlar.

Bu ayrılmayla birlikte cezalandırma da başladı. Hiz. Peygamber'e karşı olanlar, ona tâbi olanları cezalandırırken, Hiz. Peygamber'e tâbi olanlar da, karşılık vermek istiyorlardı. Ashâb, Hiz. Peygamber'e şöyle diyordu:

“*Artık biz de çoğaldık. Bizden her bir kişiye emir buyursanız da, gece Kureys büyüklerinden birini yakalayıp getirsek ve öldürsek. Bu suretle, şebir bizim olur.*”²

Bir keresinde de, ashâbdan on kadar kişi namaz kılıyorlardı, yanlarına bir o kadar müşrik geldi ve ashâbı, namaz kıldığı için ayıpladı. Sonunda, birbirilerine girişip vuruştular. Ashâb arasında bulunan, Sa'd b. Ebî Vakkâs, bir deve kemiğiyle müşriklerden birinin başına vurdu ve müşriğin başı yarıldı. Bu şekilde, Mekke'de ilk kan döküldü.³

Yine, ikinci Akabe görüşmesi sonunda, Medine'li yeni mühtediler şu talepte bulunuyorlardı: “*Ey Allah'ın Resûlü! Sen bize izin verirsen, Minâ'ya*

¹ 74 el-Muddessir, 2. Mekki ve Nuzûl sırası 47.

² İbn İshâk, s. 173.

³ İbn İshâk, s. 128-129; İbn Hişâm, c. I, s. 238.

gider ve oradaki müşriklerin hepsini, yarın kılıçtan geçiririz.”¹

Hız. Peygamber, kendisine tâbi olanların bu ferdî cezalandırma talepleri karşısında, bi’setin (peygamber olarak gönderilişinin) on üçüncü senesinde, bu Akabe görüşmesinde, tebliğinde bir değişiklik yaptı:

O, şimdi; “*Ey falânın oğulları, ben size gönderilmiş peygamberim. Size, Allah’a ibâdet etmenizi, O’na hiçbir şeyi ortak koşmamanızı, putlara tapmaktan vazgeçmenizi, bana inanmanızı, beni doğrulamanızı ve beni, Allah tarafından gönderildiğim şey tam ortaya çıkarılıncaya kadar destekleyip korumanızı, istiyorum.*”² diyor ve arkasından da, “**bey’at**” talebinde bulunuyordu³. Kur’ân-ı Kerîm de, bu bey’atlere değinmektedir⁴ ve onlardan birinde şöyle buyrulmaktadır:

“Ey peygamber! Şüphesiz, seninle bey’at edenler, Allah ile bey’at etmiş sayılırlar...”⁵

Bu şekilde, Hız. Peygamber, ona yüz çeviren ve inkâr edenleri cezalandırmak için, Mekke’de, bu bey’atler ve özellikle Akabe Bey’atleri ile, “*üstün bir kuvvet*” oluşturuyordu. Böylece, cezalandırma yaptırım gücü kendisinde tekelleşiyordu. Bu cezalandırma yaptırım gücüne, Siyaset ve Hukuk bilimlerinde, “*siyâsî iktidâr*” denilmektedir. Bir toplum, böyle bir siyâsî iktidârı gerçekleştirince *Devlet* adını almakta ve siyâsî iktidârı elinde bulunduran şahsa da *Devlet Başkanı* denilmektedir.⁶ Buna göre, İmân Toplumu’nun Medine’li Ensâr ile birleşmesiyle meydana gelen Ümmet’te Hız. Peygamber siyâsî iktidârı elde etmekle Devlet Başkanı olmakta ve Ümmet de, Mekke’nin bu son döneminde, artık Devlet’e dönüşme

¹ Hamidullah, İslâm Peygamberi, c. I, s. 165; Muhammed Hamidullah, **Mecmuâtü’l-Vesâiki’s-Siyâsiyye**, Beyrût 1985, s. 47-48.

² İbn Hişâm, II, 50. Bu usûlde, Hız. Peygamber’den rivayet edilen bir başka tebliğ metni olarak bakınız: “*Sizî Allah’tan başka ilâh olmadığna, O’nun tek olup ortağı bulunmadığna şehadet etmeye, beni koruyup, bana yardım etmeye davet ediyorum; zîrâ Kureys, Allah’ın emrine karşı geldi; O’nun peygamberini yalanladı ve batılı hakka tercih etti. Bilin ki, tercih edilmesi gereken Allah’tır ve O’na şükredilir.*”² (Ebû Hâtim Muhammed b. Hibbân b. Ahmed et-Temîmî el-Bustî (ö. 354/965), **es-Siretu’n-Nebevîyye ve Ahbâru’l-Hulafâ**, Tah. : el-Hâfız es-Seyyîd Aziz Bek ve arkadaşları, 1. Baskı, Beyrût 1987, s. 98-99.)

³ Münir Gadban, **İslam’da Siyasi Anlaşma (Hilf)**, çev. : Mustafa Burak, Adapazarı 1990, s. 33-42.

⁴ 60 **el-Mumtehine**, 12; 9 **et-Tevbe**, 111; 48 **el-Feth**, 18;

⁵ 48 **el-Feth**, 10.

⁶ Hüseyin Nail Kubalı, **Anayasa Hukuku Dersleri, Genel Esaslar ve Siyasî Rejimler**, İstanbul 1971, s. 43.

sürecine girmektedir.

Şimdi, Hz. Peygamber’in Devlet Başkanlığı’nı “yürütme ilkeleri”ni açıklayayım. İşte bu ilkeler, Hz. Peygamber’in devlet başkanlığını yürütmede gösterdiği insan sevgisinin sınırlarını da ortaya koymaktadır.

III. HZ. PEYGAMBER’İN İNSAN SEVGİSİNİN GÖRÜNTÜSÜ OLAN DEVLET BAŞKANLIĞINI YÜRÜTME İLKELERİ VE UYGULAMA SIRASINDAKİ DEĞERLENDİRMELERİ İLE BU SEVGİNİN SINIRI

Hz. Peygamber’in İmân Toplumu (Güvenceli Toplum) sonrası Ümmet’in Devlet Başkanlığı’nı yaptığı sırada, ilişkilerindeki insan sevgisine gelince, bu sevgi, Devlet Başkanlığı’nını yürütmede gözettiği, dolayısıyla İnanç Toplumu’nun, yani Güvenceli Toplum’un varlığını koruyucu ilkeler olarak kendini göstermektedir. Bu ilkelerin uygulanmasında ortaya çıkan olayları Hz. Peygamber değerlendirirken, bu sevginin çerçevesi de belirlenmektedir. Bu bakımdan, önce, Hz. Peygamber’in Devlet Başkanlığı’nı Yürütme İlkeleri’ni, sonra da Hz. Peygamber’in İlkeleri Yürütürken Yaptığı Değerlendirmeler ele alınarak, İnsan Sevgisi ve Sınırı ortaya konmaya çalışılacaktır:

A. HZ. PEYGAMBER’İN İNSAN SEVGİSİNİN GÖRÜNTÜSÜ OLAN DEVLET BAŞKANLIĞINI YÜRÜTME İLKELERİ

Hz. Peygamber’in Devlet Başkanlığı’ndaki insan sevgisinin görüntüsü olan bu ilkeler, “hukuka bağlılık”, “şûrâ”, ve “emânet ilkeleri” olmaktadır. Şimdi bu ilkeleri sunmaya çalışayım:

1. HUKUKA BAĞLILIK

Hukuka bağlılık ilkesi, dört unsurla gerçekleşir. Bunlar, “itâat”, “ma’siyet”, “adâlet” ve “kisas”. Şimdi, belki yabancı gelen bu terimleri kısaca açıklayarak, hukuka bağlılık ilkesini anlatayım:

a) **İtâat.** İtâat, bir sözleşme, yani ahitleşme ile gerçekleştirilir. Buna

“bey’at” denilmektedir. Bey’at, kelime olarak, “satma” demektir¹. İslâmî terim olarak da, “itâati bedel karşılığı satmak”dır. Müminler için, bu bedelin “cennet” olduğu, Kur’an’da şöyle bildirilmektedir:

*“Allah şüphesiz, Allah yolunda savaşıp, öldüren ve öldürülen müminlerin canlarını ve mallarını, Tevrat, İncil ve Kur’ân’da söz verilmiş bir hak olarak, Cennet karşılığı satın almıştır. Verdiği sözü Allah’tan daha çok tutan kim vardır? Öyle ise, bey’atleşerek yapmış olduğumuz alış-verişinizi sevin; bu büyük başarıdır.”*²

Bey’atta, “Benim işime ve Müslümanlarla alâkalı hususlara bakmayı sana havale ettim, bu gibi şeylerde seninle çekişmeyeceğim, hoşlansam da hoşlanmasam da emirlerine itâat edeceğim” diye idâreci ile antlaşma yapılır. Araplar, bir Emire bey’at edip onunla muahade akdi yaptıkları vakit, ahdi te’kid için ellerini onun eline vururlardı. Bu durum, satıcı ile alıcı arasındaki muameleye benzediğinden, bey’at denilmiştir³.

Hiz. Peygamber, “Benim ile İslâm üzere bey’atleşmiyor musunuz?”⁴ diye çağrıda bulunmuştur. Akabe’de, Şecere-i Rıdvân’da ve daha başka yerlerde bey’atler yapmıştır.

Demek ki, bey’at’in konusu “itâat”tır. İslâm’da itâatin niçin gerektiğini de, Hiz. Ömer şöyle açıklamıştır: “İslâm, ancak toplum ile vardır. Toplum da, ancak bir emîr, yani buyuran ile vardır. Buyuran (emîr) ise, ancak itâat ile vardır.”⁵

b) Ma’siyet. Bey’at’teki bu itâat, mutlak değildir. Yaratana karşı isyan olma durumunda, yaratılmışı itâat yoktur. Hiz. Peygamber’in bu konudaki sözleri şöyledir:

*“Müslüman kişiye sevdiği ve sevmediği konuda dinlemek ve itâat etmek düşer; ancak, Allah’a karşı gelme ile emredilmede, dinleme ve itâat yoktur.”*⁶

Hiz. Peygamber, kendi idarecilerine itâat konusunda da şöyle demektedir:

¹ Er-Râğibu’l-Esfânî, *el-Mufredât fi Ğaribi’l-Kur’ân*, Mısır 1961, s. 61.

² 9 *et-Tevbe*, 111.

³ İbn Haldûn, *Mukaddime*, s. 209.

⁴ İbn Manzûr, *Lisanu’l-Arab*, c. VIII (Beyrût), s. 26.

⁵ Muhammed Abdulkâdir Ebû Fâris, *en-Nizâmu’s-Siyâsî fi’l-İslâm*, Ammân 1986, s. 67.

⁶ El-Buhârî, 93 *el-Ahkâm* 4, c. VIII, s. 105-106; Muslim, 33 *el-İmâre* 8, c. III, s. 1469, hr. 38.

“Sizce velî (idâreci) olan, başı kuru Habeş bir köle de olsa, aranızda Allah’ın Kitâbı ile hükmettiği müddetçe, onu dinleyiniz ve itâat ediniz.”¹

Ancak, idâreciye itâat konusunda mü’minlerin dikkatlini şöyle çekmiştir: “Üzerinde emrimiz olmayan bir iş, reddedilir.”²

c) Adâlet. İslâm literatüründe, “adâlet” denince, kişinin davranışlarının Kur’ân’a uyumluğu anlaşılmalıdır.³ Yoksa, adâletin, “denkleştirici, hakkaniyet, dağıtıcı ve sosyal adâlet”⁴ içeriği anlaşılmamaktadır. Ancak, bu her iki anlayışta da, adâletin özü olan eşitlik düşüncesi bulunmaktadır. Hz. Peygamber, eşitlik için, şöyle buyurmuştur: “İnsanlar tarak dişleri gibi eşittirler, birinin diğeri üzerine bir üstünlüğü olamaz; üstünlük, ancak takva iledir.”⁵ Takvâ ise, Allah’ın emirlerine tâbi olmak ve nehiyelerinden uzak durmaktır.⁶ Takvânın bu tanımından da anlaşılacağı üzere, muttakî olmak, âdil olmak demektir. Bütün rivâyetler, Hz. Peygamber’in, tasarrufları sözlerine ve işleri de Kur’ân’ın hükümlerine uygun olduğunu bildirmektedir.⁷ Nitekim, Veda Hutbesi’nde de, Kur’ân’ın hükümlerine uygun olmayan davranışları varsa, bunun için adâletin uygulamasını isteyerek şöyle demiştir: “Ey insanlar! Hakk olduğu halde, kimin sırtını kirbaçlamışsam, işte sırtım, onu dilim dilim yarsın.”⁸

d) Kısâs. Hz. Peygamber, kimsenin canına, malına zarar vermeyi ve üzerine kul hakkı geçmesini istemezdi:

Bedir’de, savaştan önce elindeki mızrakla, İslâm ordusunun saflarını düzeltirken, Sevad b. Gaziyeye’nin safı bozduğunu ve biraz ileri çıktığını görür. Karnına mızrakla dokunarak içeri girmesini ister. Bunun üzerine, Hz. Sevad, “Canımı acıttın, kısas isterim.” der. Hz. Peygamber de,

¹ El-Buhârî, 93 *el-Ahkâm* 4, c. VIII, s. 105.

² El-Buhârî, 93 *el-Ahkâm* 4, c. VIII, s. 105-106; Muslim, 33 *el-İmâre* 8, c. III, s. 1469, hr. 39, 40.

³ Mehmet Nuri Güler, “*Ebû Hanîfe’nin Hukuk Anlayışının Batılı (Avrupa) Hukuk Ekolleri Arasındaki Yeri -Çözümsel Karşılaştırmalı Hukuk Araştırması-*”, *İslâmî Araştırmalar, Ebû Hanîfe Özel Sayısı*, Cilt 15, Sayı 1-2, Yıl 2002, s. 125, 129.

⁴ Vecdi Aral, *Hukuk Felsefesinin Temel Sorunları*, İstanbul 1984, s. 130-135.

⁵ İbn Hişâm, c. IV, s. 412.

⁶ Sa’îd el-Hâkim el-Muhâmî, *er-Rakâba ‘alâ ‘A’-mâli’l-İdâre fi’ş-Şerî’ati’l-İslâmiyye ve’n-Nuzumi’l-Vad’iyye*, el-Kâhire 1987, s. 57.

⁷ El-Muhâmî, s. 58.

⁸ İbnu’l-Esîr el-Cezerî (ö. 852 h./1448 m.), *Tarihu’l-Kâmil*, Cild II, el-Matba’atu’l-Ezheriyyetu’l-Misriyye, s. 154.

karnını açarak kısas uygulamasını söyler. Hz. Sevâd, hemen onu kucaklar ve öper. Hz. Peygamber de ona, hayır duasında bulunur.¹

2. ŞÛRÂ

Şûrâ, kelime olarak “*bir işte birine danışma*”, “*ondan öğüt isteme*” ve “*o kimseyle aydınlanma*” anlamına gelmektedir². Dinî terim olarak şûrâ, “*Bireyin bir işte, başkasının düşüncesini almadan, konunun lehinde ve aleyhinde neler olduğunu bilmeden, harekete geçmemesi*” demektir³.

Hız. Peygamber, Medine’ye varışından yaklaşık beş ay kadar sonra, Mekkeli Muhâcirler ile Medineli Ensârı kardeşleştirdi. Devlet Başkanlığı’nı yürüttüğü Mescid-i Nebevî’nin tamamlanmasına denk düşün bu ahdî kardeşleşme, yani “muâhât” ile, Hız. Peygamber, idâresinde beşerî yöne yer verdiği, yani şûrâsını kurduğu anlaşılmaktadır.

Hız. Ömer’in şu anlatımında, muâhât ile şûrânın da kurulmuş olduğu doğrulanmaktadır: Hız. Ömer, ahdî kardeşi ‘Îtâb b. Mâlik ile, bir günün gündüzünü, kendisi hurma hesabı işine giderken, kardeşinin de Hız. Peygamber’in yanında giderek nöbetleşe kullandıklarını, ve akşamında buluşup, Hız. Peygamber’den öğrendiklerini birbirlerine naklettiklerini, söylemektedir.⁴

Bu bilgilere göre, Hız. Peygamber, elindeki beşerî imkânı en yüksek verimlilikte kullanmış olmaktadır. Bu uygulama, günümüzde *Katımlı Yönetim*⁵ denk gelmektedir. Şimdi, bu Katımlı Yönetim’in bir işleyişi olarak Hız. Peygamber’in şûrâsına örnek vereyim⁶:

Medine müslümanları, bizzât kendi akrabalarını kurodukları gibi Hız. Peygamber’i de korumak üzere onunla antlaşma yapmışlardı. Bedir seferi sırasında, Mekke müşrik ordusunun gelişi öğrenilince, Hız. Peygamber, savaşa çıkıp çıkmama kararı üzerine toplantı yaptı. Muhâcirlerin hepsinin görüşünü aldı, ancak hala, Ensâr’ın görüşünü

¹ Et-Taberî, **Târîhu’l-Umem ve’l-Mulûk**, Cild II, el-Kâhire, Tarih Yok, s. 446-447.

² İbn Manzûr, **Lisanu’l-Arab**, c. IV (Beyrût), s. 434.

³ Mahmûd Babillî, **İslâmda Şûrâ**, Cev. : Nihat Armağan ve arkadaşı, İstanbul 1985, s. 27-28.

⁴ Muhammed Hamidullah, **İslâm Peygamberi**, Cilt I, Çev. : Salih Tuğ, İstanbul 1980, s. 196.

⁵ Katımlı Yönetim için bakınız: Kurthan Fişek, **Yönetim**, Ankara 1979, s. 41-48.

⁶ İbn Hişâm, c. II, s. 188.

alamamıştı. Bunu öğrenmek için şöyle diyordu: “*Ey insanlar, bana yol gösterinizi! (أَشِيرُوا عَلَيَّ أَيُّهَا النَّاسُ)*”. Bunun üzerine, Ensâr görüşünü bildirdi ve Hz. Peygamber de bundan memnun oldu.

3. EMÂNET

Hiz. Peygamber, Mekke’yi fethedip, Ka’be’nin anahtarlarını Beni Şeybe’den teslim alınca, Hiz. Abbâs, hacıların su ihtiyacının giderilmesi ve Beytullah’ın bakım ve korunmasını, yani sikâye ve sidana görevlerinin kendisine verilmesini istedi. Bunun üzerine şu âyetin indiği söylenmektedir: “*Hiç şüphesiz Allah sizce, emânetleri ehline teslim etmenizi ve insanlar arasında bükmettiğiniz zaman adâletle bükmetmenizi emreder. Allah sizce ne güzel öğüt veriyor. Şüphesiz Allah, işitir ve görür.*”¹ Bu âyetten sonra, Hiz. Peygamber, Ka’be’nin anahtarlarını, Beni Şeybe’ye geri vermiştir.²

Hadis kitapları bu konularda, Hiz. Peygamber’in şöyle buyurduğunu kaydederler³:

“Kim Müslümanların işini üstlenir de, daha ehil olanı varken başkasına bir iş verirse, Allah ve Peygamber’ine hâinlik etmiş olur.”

Hiz. Ömer de bu konu şu açıklamayı getirir: “*Kim Müslümanların herhangi bir işini üstlenir; sonra da, aralarındaki dostluk ve yakınlık dolayısıyla birine iş verirse, Allah’a, Peygamber’ine ve Müslümanlara hâinlik etmiş olur.*”⁴

Hiz. Peygamber’in İnsan Sevgisinin Görüntüsü Olan Devlet Başkanlığı’nı Yürütme İlkeleri ile ilgili bu anlattıklarından anlaşılacağı üzere, insanlar, Allah’a boyun eğip ve onun buyruğu altına girerler. Allah da, kurtuluşa ermeleri için, onlardan isteklerde bulunur. Böylece, Allah’ın insanları kurtarma buyrukları, insanların kurtulma isteği ile aynileşir. Bunun için, Allah, insan hareketlerini yönetirken, bunu, insanların kurtuluş amaçlarına ve yaratılışlarına uygun yapar. Bu nedenle, aralarından kendisine yardımcı seçtiği elçilerini⁵ insanlara örnek kılar¹. Bu

¹ 4 en-Nisâ, 57.

² İbn Teymiyye, *es-Siyâsetu’s-Şer’iyye*, s. 7.

³ El-Buhârî, 11 *Kitâbu’l-Cum’a*, 29, c. I, s. 223, 63 *Kitâbu Menâkibi’l-Ensâr*, 11, c. IV, s. 227; Ahmed b. Hanbel, c. I, s. 6, 289-290.

⁴ İbn Teymiyye, s. 7.

⁵ Hiz. Peygamber, bunu şöyle açıklamaktadır:

örneklekle, elçiler, insanları korurlar². Sevginin somutlaştığı bu koruma ile, Hz. Peygamber, bütün insanları sevindirmiş olur³.

Bu şekilde, Hz. Peygamber’in Devlet Başkanlığı’nı vahyin gözetiminde yürütürken hayata geçirdiği ilkelerle gösterdiği örneklik, Toplum’un varlığını koruyucu ilkeler olarak insan sevgisini gerçekleştirmektedir. O zaman, uygulamaya konulabilmesi için, bu örneğin iyi bilinmesi lazımdır. İşte bu sunduğum bilgiler, bu bilgilenme kapsamında, umarım yararlı olmuştur.

B. HZ. PEYGAMBER’İN DEVLET BAŞKANLIĞI’NI YÜRÜTME İLKELERİNİ UYGULARKEN İNSAN SEVGİSİNİN SINIRINI BELİRLEYEN DEĞERLENDİRMELERİ

Hz. Peygamber’in Devlet Başkanlığı’nı vahyin gözetiminde yürütürken uyguladığı ilkeler, Toplum’un varlığını koruyucu kurallar olarak, insan sevgisini gerçekleştirmektedir. Bu bakımdan, Hz. Peygamber’in, Devlet Başkanlığı yaparken gösterdiği insan sevgisi, toplumun varlığını koruyucu kurallar ile sınırlı olup, mutlak değildir. Bunu şu örnek açıklamaktadır:

Kureys’in Mahzûm oğullarından, Fâtıma adında eşrâf bir kadın hırsızlık yapmıştı. Kureys, bu kadının durumunu önemsiyordu. Onun için toplandılar ve birbirlerine sordular: Kim bu kadın için Hz. Peygamber ile

“Allah, İbrâhîm’in oğullarından İsmâîl’i seçti; İsmâîl’in oğullarından Kinâne oğullarını seçti; Kinâne oğullarından Kureys’i seçti; Kureys’ten Hâşim oğullarını seçti ve Hâşim oğullarından da beni seçti.” (Ebû İsâ Muhammed b. İsâ b. Sevre (ö. 279/892), **el-Câmi’u’s-Sahîh (Sunenu’t-Tirmizî)**, Cilt V, Çağrı Yayınları, İstanbul 1981, s. 585, “50 **Kitabu’l-Manâkib**”, Bâb 1, Hadis Rakam: 3605. 3606).

¹ Allah, bunu 33 **el-Ahzâb**, 21. âyette şöyle bildirmektedir: “Ey İnananlar! Andolsun ki, sizin için, Allah’a ve âbiret gününe kavuşmayı umanlar ve Allah’ı çok anan kimseler için, Allah’ın Resûlü’nde güzel bir örnek vardır.”

² 21 **el-Enbiyâ**, 107: “Ey Muhammed! Biz seni ancak âlemlere rahmet olarak, yani onları korumak için gönderdik.”

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ

³ 34 **Sebe**, 28: “Ey Muhammed! Biz seni bütün insanlara ancak müjdecî olarak göndermişizdir...”

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَّةً لِّلنَّاسِ بَشِيرًا

konuşabilir diye araştırdılar. Dediler ki, buna ancak Hz. Peygamber’in sevdiği, Zeyd b. Usâme cesaret edebilir. Bunun üzerine, Usâme, Hz. Peygamber ile konuşur. Hz. Peygamber de Usâme’ye şu cevabı verir: “*Sen, Allah’ın hadlerinden biri konusunda şefaatçi (aracı) mı oluyorsun? Sonra Hz. Peygamber, onlarla konuşmak üzere kalkar ve şöyle buyurur: “Bana bu başvurmalarınız, Allah’ın cariyelerinden birinin ihlâl ettiği Allah’ın hadlerinden biri sebebiyle olacak mıydı? diye sorup, sonra konuşmasına devam eder: “Sizden öncekiler, kendilerinden şerefli biri çaldığında terk ediyor ve ancak zayıfı çaldığında hadd uyguluyor oldukları için belâke oldular. Allah’a yemin olsun ki, Muhammed kız Fâtıma bile çalsa, onun elini keserim.”*¹

İşte, Hz. Peygamber’in bütün bu fiil ve sözleri, idare eden ve edilen herkesin hukuka uyup onu korumaları gerektiğini vurgulamaktadır; aksi takdirde, insan sevgisi uğruna hukuk ihlâl edilirken, gerçekte insan sevilmemiş, öldürülmüş olur. Çünkü, insanın varlığını sürdürebileceği yegane ortam, toplumdur. Toplum da, Hz. Peygamber’in Mahzumlu Fâtıma örneğinde buyurduğu gibi, Hukuk ile ayakta durur. Demek ki, bir Toplum’da en büyük insan sevgisi, Hukuku ayakta tutmak olmaktadır.

Hukuku ayakta tutmanın önemi, Hz. Ebû Bekir’de *er-Ridde* savaşları olarak somutlaşmıştır. Arap Yarımadası’nda bazı kabîleler, Hz. Peygamber’in vefatından sonra, Hz. Ebû Bekir devlet başkanı olunca, zekâtı, Hz. Peygamber’e hayatta olduğu sürece ödenen bir vergiden ibaret olduğu iddiası ile, vermekten çekinmişlerdi. Hz. Ebû Bekir, bunu hukuk ihlâli sayarak, şu meşhur sözünü söylemişti: “*Hz. Peygamber’e verdikleri devenin ipini (yularını) tutup götürmemde bana mani olurlarsa, bunun için onlarla savaşırım.*”² Burada, ihlâl edilen âyet şu olmaktadır: “*Onların mallarından kendilerini temizleyen ve kendilerinin onunla arındıkları sadakayı al!*”³

Hz. Peygamber, hukuk ihlâllerinde, hukuka aykırı davranışların toplumda doğurduğu sonuçları düzeltme ve etkisiz bir duruma getirme amacı ile, cezalara çarptırılmış olan müslümanlara, sevgi gösterisinde bulunmuştur. Onlar, cezalara çarptırılmakla toplum düzenini koruyup, topluma dolayısıyla insana bağlılıklarını, diğer bir deyimle sevgilerini gösterdikleri için, onların saygınlıklarını korumakla onlara olan sevgisini

¹ El-Buhârî, 86 *el-Hudûd* 12, c. VIII, s. 16; İbn Hacer el-Askalanî (ö. 852 h./1448 m.), **Sublu’s-Selâm Şerhu Bulûğî’l-Merâm min Edilleti’l-Ahkâm**, Cilt IV, Matbaatu’l-İstikâme 1357 h., s. 28.

² El-Buhârî, 24 *ez-Zekât* 1, c. II (Çağrı Yayınları), s. 109-110.

³ 9 *et-Tevbe*, 103.

ortaya koymuştur. Bunu, şu örneklerde görmek mümkündür:

Eş-Şevkânî (ö. 1250 h./1834 m.)’nin kayıtlarına göre, “Resûlullah (s.a.s.)’e şarap içmiş bir adam getirildi. ‘Onu dövünüz’ buyurdu. Ebû Hureyre diyor ki, ‘Onu kimimiz eliyle, kimi takunyesiyile, kimi de elbisesiyile dövüyordu. Adam ayrılırken oradakilerden biri, ‘Allah seni rezil etsin’ dedi. Bunun üzerine, Resûlullah (s.a.s.), **‘Öyle demeyin. Bir de siz onun aleyhinde Şeytan’a yardım etmeyin’ dedi.**”¹

Ğâmidli bir kadın Hz. Peygamber’e gelip, “Ey Allah’ın Resûlü, ben zîna ettim. Beni, bu günahıtan temizlemeni istiyorum!” dedi. Hz. Peygamber, onu geri çevirdi. Kadın, hâmile olduğunu bildirdi. Hz. Peygamber, onu doğurmasını, sonra süttten kesmesini istedi. Çocuk yemek yemeye başlayınca, Hz. Peygamber, onu bir müslümana teslim edip, kadın için bir çukur kazdırdı. İnsanlara onu recmetmelerini emretti. Halid b. Velid de, taş atanlar arasındaydı. Kadının kanı onun yüzüne sıçradı. Hz. Halid, kadına kötü söz söyledi. Hz. Peygamber, bunu işitince, **Halid b. Velid’i uyardı. Kadının canını Allah’a vererek tövbe ettiğini ve bağışlandığını bildirdi. Sonra, Hz. Peygamber, kadının cenaze namazını kıldı.**²

Hz. Peygamber’in insan sevgisinin sınırı ile ilgili olarak şu rivâyetler de açıklayıcı olmaktadır: Ebû Hureyre’den şöyle nakletmektedir: “Resûlullah (s.a.s) şöyle derken duydum: ‘Allah’ım ben Muhammed, ancak bir insanım; diğer insanlar gibi öfkelenirim. Ben senden söz aldım, sen aslâ sözünde durmazlık etmezsin: Hangi mü’mine eziyet eder veya darılırsam, bunu onun için bir kefarete ve kıyamet gününde sana yaklaştıracak bir vesile yap.’” Çünkü Hz. Selman’ın rivâyeti ile, Hz. Peygamber “Âlemlere rahmet olarak gönderilmiştir.”³

Bütün bunlardan anlaşılacağı üzere, Hz. Peygamber’in Devlet Başkanlığı’nı yürütürken gösterdiği insan sevgisi, toplum varlığını koruyan kurallar ile sınırlı olup, bunların ayakta tutulması ile de korunmuştur.

¹ Muhammed b. Ali eş-Şevkânî (ö. 1250 h./1834 m.), **Neylu’l-Evtâr Şerhu Munteka’l-Ahbâr**, Cild VII, el-Kâhire 1391 h./1971 m., s. 138.

² Muslim, c. II, s. 1321-1324; Ahmed b. Hanbel, c. V, s. 348.

³ Abdülcelil İsa, **Peygamberimizin İctihatları**, Çev: M. Hilmi Merttürkmen ve arkadaşı, Ankara 1976, s. 108-109.

Sonuç

“*H. Peygamber’in Devlet Başkanlığı ve İnsan Sevgisi*” konulu tebliğim, “Hz. Peygamber’in Devlet Başkanlığı’nın konjonktürel¹ değil; Allah’tan aldığı mesajı insanlara ulaştırma ve bu mesaja ilişkin gerekli açıklamalar ile uygulamaları yapma vazifesi içinde olup, aslı görevi kapsamında bulunduğunu” ortaya koymuştur. Bu belirleme, Hz. Abbâs ve Hz. Ebû Sufyân’ın, Hz. Peygamber’in Devlet Başkanlığı’nı “nübüvvet” olarak niteleyen şu tarihî diyalogdaki anlayışlarına da uygundur:

Hz. Ebû Sufyân, Hz. Abbâs ile Mekke’nin fethi sırasında, müslümanların ordusunu gezerken, Hz. Peygamber’in, demirlerin çokluğundan ve onların görüntüsünden dolayı yeşil yeşil parlayan, Muhâcir ve Ensâr’dan meydana gelen alayına uğradıklarında, Hz. Ebû Sufyân şaşkınca sorur: “*Ey Abbâs, kim bunlar?*” O da, şöyle cevap verir: “*Bu, Muhâcirler ve Ensâr içinde Allah’ın Resûlü, sallallahu aleyhi ve sellem’dir.*” Ebû Sufyân: “*Şimdiye kadar hiçbir kimse bunlara sahip olmamış ve böyle bir gücü de kendisinde toplamamıştır.*” der ve konuşmasını sürdürür: “*Allah’a yemin olsun ki, ey erdemli kişi! Kardeşin oğlunun mülkü, kısa zamanda, gerçekten çok büyük oldu.*” Abbâs şöyle söyler: “*Ey Ebû Sufyân, şüphesiz bu, nübüvettir!*” Bunun üzerine, Ebû Sufyân da, “*Evet, o nübüvettir.*” sonucunu tasdik eder.²

Eğer, Devlet Başkanlığı Hz. Peygamber’in peygamberlik görevi arasında olmasaydı, Kur’ân’ın, bey’at³, ulu’l-emr⁴, yargılama⁵, hadd cezaları⁶, savaş¹, insanları iyiye çağırma² ve benzeri konulu âyetlerinin

¹ Bakınız: H. Yunus Apaydın, “*Siyasal Hayat*”, İlmihal, Cilt II, İkinci Baskı, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi, İstanbul 1999, s. 265-266.

² İbn Hişâm, c. IV, s. 23-24.

³ “*Ey peygamber! İnanmış kadınlar, Allah’a hiçbir ortak koşmamak, hırsızlık yapmamak, zinâ etmemek, çocuklarını öldürmemek, başkasının çocuğunu sâbiplenerek kocasına isnada bulunmamak ve uygun olanı işlemekte sana karşı gelmemek şartıyla sana bey’at etmek üzere geldikleri zaman, onları kabul et...*”60 el-Mumtehine, 12; “*Ey peygamber! Şüphesiz, seninle bey’at edenler, Allah ile bey’at etmiş sayılırlar...*”48 el-Feth, 10.

⁴ “*Ey inananlar! Allah’a itaat edin, Peygamber’e itaat edin ve sizden Buyruk Sahibi Olanlara (: Ulu’l-Emre) itaat edin...*”4 en-Nisâ, 58.

⁵ “*Ey inananlar! Allah için adâleti ayakta tutan gözçümler olun...*” 5 el-Mâ’ide, 8.

⁶ “*Ey inananlar! Öldürülenler hakkında, kısas size farz kalmı. Hüme karşı hür, köleye karşı köle, kadına karşı kadın...*” 2 el-Bakara, 178; “*Zinâ eden kadın ve zina eden erkeğe her birine yüzer değenek vurun...*” 24 en-Nûr, 2; İffetli kadınlara zinâ isnad edip de, sonra dört tanık getiremeyenlere seksen değenek vurun...” 24 en-

Kur’ân’da bulunmasının ne anlamı olurdu? Kur’ân anlamsızlığı barındırmıyorsa, bunlar anlamlıysa, bu vakit de, Hz. Peygamber’e tâbi olanlar, bunları hayata nasıl geçirebileceklerdir? İşte, bunun için, onun Devlet Başkanlığı örneği, peyamberlik görevi olarak gerekli olmaktadır.

Hız. Peygamber’in Devlet Başkanlığı örneğini, bu Tebliğ, Psikoloji, Sosyoloji, Siyâset ve Hukuk Bilimleri’ndeki bilgilere dayanarak belirlemiştir:

Buna göre, Hz. Peygamber’in Devlet Başkanlığı yürüttüğü topluma, Ümmet adı verilmektedir. Ümmet, Medîne’de, Mekkeli Mü’min (Güvenceli) Topluma, Ensâr’ın katılımıyla meydana gelmiştir.

“Mü’min Toplumu”, yani “Güvenceli Toplum” da, Allah ile, ateşten korunmayı seçen “*mu’min bi’llâb*”, ya da kısaca “*mu’min*” yani, Ateşe karşı Allah garantili (güvenceli) kimselerin bir araya gelip, sosyal ilişkilerde bulunduğu bütündür.

Ümmet, Güvenceli Toplum, Allah ile ateşten korunma çıkar birliği ile meydana geldiği için, bir Sevgi Ortamı’dır.

Devlet, Hz. Peygamber’in, ona yüz çeviren ve inkâr edenleri cezalandırmak için, bey’atler ile kendinde tekelleştirdiği üstün kuvvetin, Ümmet’te ortaya çıkması ve diğerlerini kendine tâbi kılmasıyla oluşmuştur. Ümmet içinde, Hz. Peygamber, siyâsî iktidarı elinde tuttuğu, yani kendisine boyun eğilen ve buyruğu altına girilen olduğu için Devlet Başkanı olmuştur.

Hız. Peygamber, Devlet Başkanlığı’nı vahyin gözetiminde yürütürken hayata geçirdiği ilkelerle gösterdiği örneklik, Toplum’un varlığını koruyucu kurallar olarak insan sevgisini de gerçekleştirmektedir.

Bu ilkeler, “hukuka bağlılık”, “şûrâ”, ve “emânet ilkeleri” olmaktadır. Toplum, Devlet Başkanı, ya da onun atadığı görevli tarafından yönetilirken, bu ilkeleri ihlâl ettiklerinde, onlara karşı direnme vahyin belirlediği yaptırımlar arasındadır. Çünkü, idare eden ve edilen

Nûr, 4; “Allah ve Elçisi ile savaşanların ve yeryüzünde bozgunculuk yapmaya çabalayanların cezası, öldürülmek veya asılmak veya çapraz olarak el ve ayaklarının kesilmesi, ya da yerlerinden sürülmeleridir. Bu, onlara dünyada rezilliktir. Ahirette de onlara büyük azab vardır.” 5 el-Mâ’ide, 33.

¹ “Siz’inle savaşa kalkışanlarla Allah uğrunda savaşın...” 2 el-Bakara, 190

² “Siz’den, iyiyeye çağırın, uygun olanı emreden ve kötülüğü yasaklayan bir topluluk olsun...” 3 Âlu ‘İmrân, 110.

herkesin hukuka uyup onu koruması gerekmektedir; aksi takdirde, insanın varlığını sürdürebileceği yegane ortam olan toplum ortadan kalkmış olur.

İşte, Hz. Peygamber’in Devlet Başkanlığı’nı yürütürken gösterdiği insan sevgisi, toplumun varlığını koruyan bu hukukla sınırlı olmaktadır ve hukukun ayakta kalmasıyla da insan sevgisi kendisini devam ettirmektedir.